

Posudek oponenta diplomové práce Jana Černína

„Živá hrdla Předdějin: pokus o re-konceptualizaci biblických zvířat v textu Gen 1-11 skrze analýzu konceptu biblické oběti“

předkládané v roce 2024 na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK

Práce analyzuje roli zvířat v biblické knize Genesis 1–11. V reakci na klasický text Lynna Whitea „Historické kořeny naší ekologické krize“ (1967), který příčiny ekologické krize spatřoval v křesťanském pojetí utilitární nadvlády Bohu podobného člověka nad vším živým (formulovaném podle něj poprvé právě na začátku Genese), nabízí sofistikovanější pohled, který sice biblickou nadvládu člověka nad zvířaty nepopírá, ale zasazuje ji do komplexních souvislostí. Využívá k tom řadu nových teoretických přístupů z oblasti animal studies.

1) *Struktura argumentace (7 bodů)*

Struktura argumentace je velmi přehledná jak na rovině celkového členění práce, tak v rámci jednotlivých kapitol. U takto koncipované práce to přitom není žádná samozřejmost. Autor totiž bere v potaz velké množství různých přístupů, z nichž některé z nich jsou velmi komplexní. Přesto je nakonec dokáže v práci jak stručně a srozumitelně shrnout, tak dovedně seřadit za sebe a propojit do jednoho celku. Četba práce rozhodně není snadná. Kapitoly jsou myšlenkově nabitě a čtenář musí neustále držet plnou koncentraci, aby neztratil nit. Pokud ale vydrží, autor ho argumentací provede s až chirurgickou přesností. Často jsem měl pocit, že text je dokonale výstižný a nepřebývá v něm jediná věta.

Jediná má drobná výtká se týká fáze, kdy autor přejde k interpretaci konkrétních biblických pasáží (s. 40). Tady mi skok od obecného výkladu na předchozích stranách k dílčím rozborům přišel až moc ostrý. Zejm. úplně první interpretovaná pasáž (Genesis 4,7) by podle mě potřebovala nějaké uvedení a mohla by brát větší ohled na čtenáře, který se na interpretaci Genesis nespecializuje.

2) *Formální úroveň (8 bodů)*

Formální úroveň je skvělá. Pár překlepů jsem našel, ale jejich množství je zanedbatelné. Celkově práce působí dojmem velmi pečlivě připraveného textu.

3) *Práce s prameny (8 bodů)*

Autor pracuje s širokou škálou pramenů, od obecně antropologických prací po specializované komentáře. Pracuje s nimi naprosto profesionálně. Většinou má několik málo hlavních sekundárních pramenů, o něž se opírá jádro jeho výkladu, ale dovedně je dle potřeby doplňuje odkazy na další prameny, kdekoli je to potřeba.

Stejně tak jeho práce s primárním textem je velmi dobrá. Je zjevné, že ho velmi dobře zná, ale zároveň se svou znalostí nesnaží čtenáře ohromit, nýbrž dle potřeby jde vždy do takové hloubky, jaká je pro daný výklad potřebná. Je např. schopen s textem pracovat i v hebrejském originále, ale dělá to jen tam, kde je k tomu nějaký důvod.

4) *Vlastní přínos (8 bodů)*

Vlastní přínos je nepopíratelný. Práce sice na řadě míst rozsáhle shrnuje různé interpretace jiných badatelů, ale výsledkem není mechanický kompilát, nýbrž komplexní syntéza. Navíc i samo shrnování je mnohdy tak trochu originálním počinem, protože shrnované texty jsou často velmi složité, a proto jejich shrnutí na malé ploše vyžaduje řadu nesamozřejmých rozhodnutí, na co se soustředit a jako shrnutí pojmout.

Zároveň práce obdivuhodným způsobem propojuje obecné teorie s výkladem konkrétních textů. Již v teoretické části práce to skvěle dělá pomocí exkurzů, které vždy danou teorii aplikují na nějaký konkrétní biblický text. Všechny přístupy naráz pak aplikuje ve druhé části práce při rozboru jednotlivých pasáží z Genesis 1–11. Zde vše zapadne do sebe a konkrétní texty začnou ve světle obecných teorií dávat smysl.

5) *Obecný přesah práce (8 bodů)*

Práce je z mého pohledu vzorovou ukázkou toho, jak má obecný přesah vypadat. Autor představuje řadu teoretických přístupů, od těch na úfarovské religionistice dobře zabydlených (Mary Douglas), po ty novátorské, jejichž znalost u našich studentů není nikterak samozřejmá (animal studies, ontologický obrat). Dělá to přitom způsobem, který může sloužit i jako základní úvod pro někoho, kdo se s danými přístupy dosud nesešel. Za chodu navíc autor svůj přístup druhotně doplňuje o řadu dalších pohledů, a nabízí tak velmi komplexní přístup. Ten zároveň plodně aplikuje na studované texty, čímž všechny probírané teorie přivádí k životu a předvádí je na konkrétních příkladech. Co víc si lze od religionistické práce přát...

Práce splňuje všechny nároky kladené na diplomovou práci, a proto ji navrhuji přijmout k obhajobě a hodnotím ji 39 body, tj. jako *výbornou*.

V Praze, 7. 9. 2024

Doc. Radek Chlup, Ph.D.